

Ugglaröd Gård och "Ularödalen"

Förklaring till överskriften är att det är det gamla Härsnäsnamnet. Redan på början av 1600-talet blev Ugglaröds gård omtalad, den hette då Ullared och där finns nog förklaringen till "Ularö". Gården hade många ägare men den mest omtalade är släkten Jonasson. Flera i den släkten var också ägare till Röstånga Gästgivaregård. I denna berättelse går vi in på 1800-talets senare del och då finner man mycket dokumentation i olika skrifter. Jag tar mej friheten att hämta från dessa och så även mitt eget forskande i denna intressanta gård. Nu kommer även dalgången att bli en stor del av innehållet i min berättelse, därför att "Ularödalen" har varit ett av mina favorit ställen och från min ungdom har jag följt både ljusa och mörka sidor i dess historia. Läsarna kan nog förstå att inslag i tidigare berättelser om Härsnäs leder till att jag har många minnen att plocka fram.

Bilden av gården, tagen av en fotograf från Landskrona 1891, vi ser undantaget t.v. samt bränneriet en bit nedanför. I bakgrunden vid trädningen ser man den anlagda banvallen till järnvägen Klippan – Röstånga som invigdes 1892.

I början av 1900-talet var fam. Jonas Jonsson ägare till Ugglaröds gård och även innehavare av Röstånga Gästis. Huvudansvarig för gården var äldste sonen som hette Johan Anton Jonasson f. den 16 mars 1867. Det var en stor syskonskara på inte mindre än 15 barn. Nu levde inte alla eftersom 7 st. dog före 10-årsåldern. En av flickorna, Gerda f. 7 apr. 1881 hade en liten fotoateljé i Röstånga, några av hennes bilder finns i den utmärkta boken Gamla Röstånga skriven av Martin Simonsson. Gerda dog i Eslöv den 15 juni 1963.

Marken tillhörande gården var c:a 60 tnl. åker och 175 tnl. skog och var på arrende till olika brukare. En verklig trotjänarinna på gården var Thilda Strand. Hon var känd för att kunna ge råd vid olika krämpor och sjukdomar, inte

Boningslängan ut mot landsvägen. Bilden tagen av Gerda Helena Jonasson omkring år 1900. Av de två personer till höger är Thilda Strand t.v.

minst som ej leg. barnmorska. Det var många småttingar i Härsnäs by som med hennes hjälp kom till världen.

År 1911 blev dramatiskt för Ugglaröd i och med en brand som ödelade hela gården. Vi kan ta del av min vän John Johanssons morbror

August Johansson, hur han i 30-årsåldern beskrev händelsen; Vid 7-tiden på morgonen en septemberdag 1911 fick jag se hur lågor slog högt upp vid "Ularödalen" och skyndade dit tillsammans med många andra hjälpande händer. Men brandkåren och vi alla kämpade förgäves, den fyråriga gården blev helt förstörd och någon återuppbyggnad blev aldrig aktuell. Marken såldes ut och all skog kom att tillhöra Nackarp. Några Härsnäs-gårdar blev ägare till mindre bitar åkermark. August Johansson ägde en gård och blev ägare till större delen åkermarken och

undantaget med tillhörande byggnader. En stor del av Ugglaredalen tog han på arrende av Nackarp efter en överenskommen gräns. Denna bestod då av grässvär, kärr med alträd och ljunghed. Under åren 1917-1920 planterade August en hel del granskog och lövskog på höjderna i dalen, ett mycket långsiktigt arbete. Planmarken blev betesmark för hästar. Till gården hörde även en skvaltkvarn men den ansågs ha tjänat ut och fick förfalla.

I dalgången fanns också en större och en mindre fiskdamm. Dessa hade under många år försett Röstånga Gästis med olika delikatesser på bordet. Nu vidtog ett stort arbete med att delvis rörlägga vissa delar av bäckar som rann i området.

August hade ett stort intresse för hästar och

var tidigt i färd med att uppföda och leverera ridhästar till i första hand polisen. Det kunde röra sig om ett tiotal och här blev slätmarken i Ugglaredalen en utmärkt betesplats för dessa. På sin del av de branta sidorna i hela dalgången planterade August gran och bokskog. Betesmarken var i perfekt skick, hästar är fantastiska på att se till detta.

Johansson var ansvarig för anläggningen.

Wisslander var en bra hjälpreda eftersom han kunde hantera sten. Var det en stor stenbumling som inte gick i krossen, då tog han sin lilla mejsel och en liten slägga, gick runt och synade stenen noga, så satte han spetsen på en viss punkt slog ett slag och stenen

AUG. JOHANSSON, Röstänga (bf)

Johansson är född 1881 i Röstänga. Övertog gården i Härsnäs år 1912 Genom sina 69 år är J. fullmäktiges grand old man, men trots åldern vitalare än mängden av de yngre.

Johansson har tillhört kommunalfullmäktige sedan denna institutions tillkomst. Han har tillhört kommunalnämnden sedan tjugo år. Har varit ledamot i fattigvårdsstyrelsen och rykterhetsnämnden under lika lång tid och är dess ordf. sedan ett tiotal år tillbaka. Har varit hälsovårdsnämndens ordf. sedan 1942 och varit ledamot i pensionsnämnden sedan tio år.

J. har under en del år tillhört styrelsen för dels BF och dels RLF. Var under fyrtio år ordf. i den gamla Röstänga äggförening. Har tillhört styrelsen för Röstänga sjukförsäkring, senare Röstänga erkända sjukförsäkring, under trettio år, varav av del år som sekr. Har tillhört idrottsplatsstyrelsen under åren 1942—48.

Fr.v. "Kal John", min farbror Gunnar, August i vegamössa, Erik min far, Wisslander (Borrare" i stenbrottet Skärvalid), Helge Johnsson, Två okända men, de kom varje höst från Göingebygden och var alltid välkomna i Härsnäsbygden, och så "Tråkiga Johan" en verklig pessimist med anknytning till Helge J.

En närmare presentation av Lantbr. August Johansson som blev en betydande person i Ugglaröds historia. Han var son till Johannes Andersson * 12-02-1852 och hustrun Annette * 14-07-1858. Annette var syster till min Farfar Olander Persson. Paret fick tre barn, Alfrida * 22-06-1878, August * 18-03-1881 och Astrid * 13-02-1889. Astrid var min gode vän Johns moder därav vårt släktförhållande.

blev två delar. Själva stenkrossen med ett stort svänghjul som medelst en rem drevs av en Munktells traktor med tändkulemotor och dess kraftiga dunk-dunk-ljud hördes över byn, och även nyfikna vägfarare stannade till. Det var också vid vissa år som krossandet gav så mycket skärv att man sålde till vägverket för

Ungefär 1920 enades Härsnäsgrändarna om en andelströska och en stenkross. Krossad sten s.k. skärv var ett ypperligt lagningsmedel till alla grusvägar i bygden. Den blev stationär på platsen där Ugglaröds gård legat. Jag har några bilder tagna omkr. 1925. Där finns personer som jag i olika sammanhang skrivit om i RBkf. årsskrift och jag tycker att dessa hör till i Ugglaröds historia. August

Arbetet i full gång och lägg märke till hur man med en enkel anordning sorterade den krossade stenen i fyra olika storlekar. Man krossade några veckor på hösten när betorna var levererade och före arbete i bokskogen. Det påbörjades med att utvalda träd så småningom blev ved för att ge värme. Lagg märke till det lilla vita bordet vid trädet, där hade August J. sin kontorsplats och bokförde noga varje gårds tilldelning oavsett hur mycket sten man bidrogit med.

lagning av landsvägen som då var en ganska gropig grusväg.

Sedan Fam. Jonasson skingrats i alla väderstreck var det August J. som ägde huset med tillbyggnader, och det gällde ju att ha hyres-

Undantaget. Denna byggnad klarade sig undan branden, liksom bränneri gris- och höns hus. Thilda Strand lär ha bott där och även min far och mor bodde där en kort tid. Foto: Gerda J.

gäster. Thilda Strand var en av dem. Omkring 1930 flyttade Familjen Harry och Greta Hultberg med sonen Tor in i en av de två lägenheterna. I den andra var det sommargäster under några år. En man som vi ungdomar beundrade hette Tor Nilsson, brandman från Lund. Han var brottare och olympisk silvermedaljör i tungvikt i London 1948. I slutet på 1960-talet flyttade min farbror Gunnar och hans Svea in där permanent. Mellan de båda lägenheterna var det en otrevlig stentrappa upp till vinden och där uppe hade August ett favoritställe att

Bränneriet, den byggnad använde August J. till sina får som han värnade särskilt om, de gav lammkotletter som han brukade säga. Och även ull som systemen Astrid var expert på att ta hand om.

förvara säd när det tröskades. John och jag knegade upp med många säckar på nacken dit upp. Harry slutade arbeta för August och flyttade till Tuve Tuveesson och därmed till en bostad som fanns där. Gunnar och Svea köpte hus vid Hissbron i Billinge. August kom till mej med förslag; vi kör till banken och lånar 20,000 kr sedan köper du Ugglaröd. Jag och Inger med barnen var bofasta i Ljungbyhed, så det stannade vid ett erbjudande.

Fortsättningen blev att Etel, gift med John, hade en syster, Agnes. Det blev hon och hennes sambo Joel Larsson som tog hand om huset. Han var byggnadskunnig, så det blev en omfattande renovering. Slutligen blev det John och Etels son Mats som med sin Eva bosatte sig på Ugglaröd och i dag tycker jag att det är en fröjd att se detta hus i det fantastiska skick som det är i.

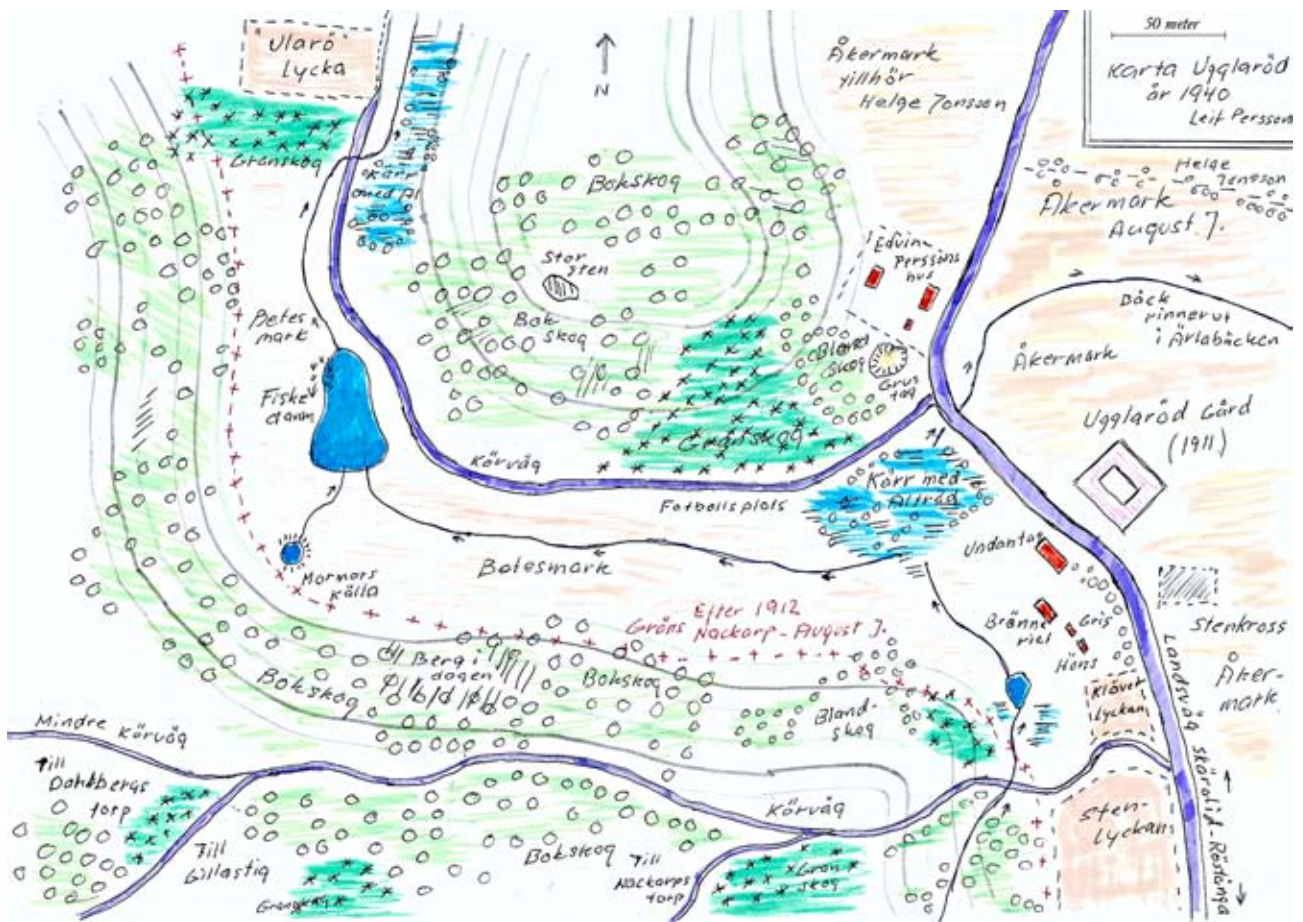
Som jag nämnde i början var Ugglaredalen ett favoritställe i ungdomen. den hade sin glansperiod just under dessa år.

August Johansson var mycket mån om att sköta om den. Betesmarken för hästar var perfekt även för vårt fotbollspelande. Vi kunde samlas ett femtontal om kvällarna och då räknar jag in John, Axel Sköld, Eve Persson, Åke Olofsson, dom arbetade på gårdarna hela dagen, men kom till dalen och satte trätofflorna vid en gran sedan deltog med liv och lust i bollspelet.

Vi hittar också kärr bevuxna med alträd, ett träslag som var allmänt eftersökt av träsko- och toffelmakare, lätt att bearbeta. På betesmarken gick hästarna som August födde upp, ibland 6-8 st, dom höll vår fotbollsplats i fint skick. Under pågående match fick vi jaga undan dem till bortre ändan av dalen. Det hände t.om. att någon av dem ville bli inbjuden i vårt förehavande.

På kartan hittar vi Mormors källa, den var

Jag har ritat en enkel karta för att belysa hur Ugglared tog sig ut på 1940 talet, med gränsen mellan Nackarps och August J. arrendemark. Ugglareds Gård finns med för att visa läget. Vi ser också att plantering av gran och lövskog, på den mark som var mest ljunghed när August övertog, den har lyckats växa till sig. Vi ser också några mindre odlade små bitar; "klöverlyckan" och "stenlyckan" och längst in i dalen en bit på cirka fem 3 ha, "ularö lycka" på vilken jag själv, via vägen genom dalen tog mej in med

traktor och slättermaskin och högg klöver som resulterade i 5-6 hässjor foder till hästar: "Klöverlyckan" var för liten att hantera med maskiner, men där kunde man sent på sommarkvällen se August gå och hugga med lie, allt skulle tillvaratagas. "Stenlyckan" gav särskilt själ för namnet, det var lika mycket småsten som jord, men den gav både potatis och foderbetor. Grustaget var en samfällighet, där gårdarna, som hade sina delar av vägarna i Härsnäs by att underhålla, tog grus.

speciell på så vis att Härsnäsborna ansåg att vattnet hade en hälsosam styrka i sig och det var många som hämtade en liter vatten då och då. För oss ungdomar var den populär när vi under hela dagar lekte "indianer och vita", då hade man en liten bleckmugg i livremmen och vid lämpligt tillfälle samlades vi vid källan, åt plockade champinjoner och drack källvatten till, på riktigt indianvis.

Några avgörande punkter i Ugglaredalens historia.

Under 1960-talet började det smidas planer vid Krigsflygskolan på Ljungbyhed, där hade man p.g.a världsläget blivit anmodade att kunna delta som ett stridande förband. Detta medförde att F 5 skulle kunna ta emot och klargöra stridsflygplan från andra förband som var ett tjugotal flottiljer då. Det innebar även att man skulle kunna "gömma" undan dem på olika platser. Nu kom Ugglaredalen in som en perfekt

plats för detta ändamål. Det startades förhandlingar med olika parter bl.a. Naturvårdverket. Det gick så långt att en "baskabel" grävdes ner längs med landsvägen, från F 5 området och till Härsnäs, denna till för den kommunikation som användes, en mycket kostsam historia, men som ingen talade om då. Efter några år kom Förvarsutskottet och Flygvapnet överens om att begränsa F 5:s uppgifter och därmed skrinlades Ugglaredalen.

Men Naturvårdsverket tyckte väl att man borde fullfölja sitt motstånd med att helt enkelt ta över och bilda ett naturreservat i området, vilket medförde att markägaren blev mer eller mindre dirigerad av denna myndighet. Man lade ner mycket pengar på att sätta upp staket, granskog skulle huggas ner och lövträd planterades, men dessa blev mestadels uppätta av älg och rådjur. Som John J. konstaterade, planterar man på så vis då är utgången given. Det

sattes upp kartor och skyltar och nu skulle naturmänniskor sitta och dricka kaffe i Ugglaredalen. Det såg bra ut men verkets ansvariga tyckte tydligen att nu har vi rättat till allt för stora summor, så nu klarar det sig i 100 år! Men så kom vildsvin och vände upp och ner på all den fina betesmarken, dom gjorde sig inget besvär när det gick hästar på bete. Jag för min del fortsätter som jag alltid gjort, tar ofta en sväng i Ugglaredalen, men det är inte min ungdoms dalgång längre.

Ugglaredalen

Leif Persson

— *Hur djup är Odensjön?*
Alla känna vi ju den egendomliga lilla sjön i närheten af Röstånga. Många sägner har man berättat om densamma. Bland annat påstås det, att den skulle vara så djup, att det är omöjligt att få en lina som räcker ned till botten.

Decenten Henning, som under förra vintern gjorde geologiska undersökningar om sjöns bildning, berättade vid sin föreläsning i Söndags i Hörby, att han, då han från isens yta, som betäckte sjön, ville göra en djuplodning och för detta ändamål gick in i en handelsbod i Röstånga och begärde att få köpa en tillräckligt lång lina, så fick han till svar, att en sådan icke fanns.

Han bestämde sig emellertid för en lina om 30 meter. När han sedan lodade fann han att sjöns djup var 21 meter. Om Odensjön upplyste han för öfrigt att der föresiggår en mossbildning så att den så småningom kommer att växa igen och blifva en torfmosse.

Korren 1903-12-10

Efterföljansvärdt. Vid entreprenadauktion, som förrättades lördagen d. 26 sisl. oktober i Gillastig angående åtagande att uppgräfvä diken genom Gillastigs, Allarps, Orröds och Konga gårds egor, uppläts detta dikningsföretag till en del arbetare i orten för en summa af 3,000 kr. Tvenne välvilliga personer inom Asks s:n ingingo som borgen härför. Härigenom har den i orten arbetande klassen erhållit arbete, så att den slipper vara bekymrad för sitt uppehälle, och anordningen kan ju ej förnekas annat än bra, då arbetarne nu sjelfva få behålla summan och slippa dela med spekulerande entreprenörer, skrives från Ask till Esl. Tidn.

Enköpingsposten 1889-11-12

— *Tråkig för ganska många* blef sistlidne Lördags eftermiddag genom de många missöden, som då inträffade i Röstånga.

Så råkade drängen Jöns Jönsson, i tjänst hos hr patron J. Hallenborg å Nackarp ut för den olyckan, att hästen skenade för honom. Drängen, som häftigt slungades i marken, fick högra underarmen svårt afbruten, hvarjemte han erhöi slag i hufvudet.

Byggmästaren B. Finberg och skräddaremästare Lindeqvist. Ask, råkade på qvällen ut för liknande missöde under färd från Ask till Röstånga. Hr Lindeqvist skadade sig svårast. Deras häst var från Ask.

Under tiden mellan dessa händelser råkade skomakaregesällen Pontus Petersson derstädes stöta en knif nära två tum i ena foten.

Af nu nämnda fyra personer blef dock dess bättre ingen lifsfarligt skadad.

Hr Finberg är försäkrad i olycksfallsförsäkringsbolaget Skandinavien, hvarför han erhåller dagersättning och fri läkarevård.

Korren 1894-02-22